Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Jussi Rämet	Suomi.fi	20.02.2026 13:10:28 UTC+02:00

PPL/72/00.07.03/2026

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan liitolta lausuntoa valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037. Suunnitelma sisältää muun muassa liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia koskevan arvion, valtakunnallista liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma sekä suunnitelman vaikutusarviointi.

Toimintaympäristö

Pohjois-Pohjanmaan liitto jakaa selonteossa esitetyn näkemyksen toimintaympäristön muutoksista. Liikennejärjestelmää tarkastellaan muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa ennen kaikkea huoltovarmuuden, varautumisen ja sotilaallisen liikkuvuuden huomioimisen näkökulmasta. Selonteossa todetaan tämän edellyttävän, että liikenneväylät, rajanylityspaikat, logistiikan solmukohdat sekä lentokentät vastaavat sotilaallisen kaksoiskäyttöisyyden vaatimuksia, jotka liittyvät esimerkiksi raskaisiin sotilaskuljetuksiin. Suomen osalta tämä tarkoittaa entistä vahvemmin maayhteyksien kehittämistä Ruotsin ja Norjan suuntaan, mikä puolestaan edellyttää entistä vahvempia investointeja pohjoisten alueiden liikenneyhteyksiin ja pullonkauloihin Suomen kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta: pohjoinen on porttimme länteen. Meriliikenteen merkityksen ollessa edel-leen vahva Suomen ulkomaankaupan viennissä ja tuonnissa, on vaihtoehtoisten reittien kehittäminen keskei-nen osa Suomen liikennejärjestelmän häiriöherkkyyden vähentämistä sekä liikennejärjestelmämme resilienssin vahvista. Tämä tarkoittaa ensi sijassa Suomen kannalta eurooppalaisen raideleveyden jatkamista Tornio-Haaparannan rajanylityspaikalta Ouluun ja Raaheen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa Suomen sitoutuneen Euroopan komission TEN-T -asetuksen mukaisen palvelutasovaateen täyttämiseen ydinverkolla vuoteen 2030 mennessä. Sitoutuminen eurooppalaiseen liikennepolitiikkaan osoitetaan toteuttamalla TEN-T ydinkäytävien hankkeita. Suomen, Ruotsin ja Norjan liikennejärjestelmätyö on nivottava yhteen pohjoisessa. Pohjois-Pohjanmaan liitto painottaa Liikenne 12-suunnitelman lähtökohtana olevan Suomen jäsenvaltiona antama sitoumus toteuttaa ydinverkon palvelutasovaatimukset.

Liikenne 12 -suunnitelman rooli ohjaavana asiakirjana on merkittävä eri valtioneuvostotason ohjelmien, sopimusten ja strategioiden valmistelussa. Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien merkityksen huomioimista selonteossa. Pohjois-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on tiiviissä yhteistyössä valtion liikenneviranomaisten kanssa koottu yhteen ne tavoitteet ja toimenpiteet mitkä Pohjois-Pohjanmaalla nähdään liikennejärjestelmän kehittämistä koskien keskeisimpinä. Alueellisten suunnitelmien hyödyntäminen valtioneuvostotason ohjelmien laadinnassa on oleellista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää visiota liikennejärjestelmän kehittämiselle ja tavoitteita vuoteen 2050 kannatettavina. Kolme tavoitetta: toimivuus, turvallisuus ja kestävyys ovat erittäin hyvät tavoitteet nykyisessä toimintaympäristössä erityisesti Pohjoisessa, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin uhkiin ja ris-

keihin on varauduttava myös liikennejärjestelmän osalta. Myös tavoitteiden priorisointi on kannatettava asia. Nämä kehittämistavoitteet on tunnistettu myös Pohjois-Pohjanmaan päivitetyssä liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Liikennejärjestelmän kehittämisessä häiriöherkkyyden ja resilienssin parantaminen on nykyisessä maailmantilanteessa huomattavasti tärkeämpää kuin aiemmin.

Investoinnit ja rahoitus

Kilpailukyky on noussut Euroopan komission keskeisimmäksi painopisteeksi kaudella 2024–2029. Kilpailukyvyn kannalta merkittävimpiä investointeja on etenkin elinkeinoelämän kuljetusten kannalta merkittävät yhteydet, kuten satamiin johtavat tie- ja ratayhteydet. Strategiset linjaukset, joissa korostuu kilpailukyky ja kasvu, kokonaisturvallisuus ja kestävä liikkuminen ovat erittäin kannatettavia. Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa, että se kuuluu maantieteellisesti katsottuna joko kokonaan tai osittain Oulun kaupunkiseutu mukaan luettuna neljään viidestä aluejaosta suunnitelmaluonnoksen alueellisissa painotuksissa. Pohjois-Suomen alueellisiin painotuksiin liittyen Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa turvallisuusnäkökulmassa myös teollisuuden merkityksen huomioon ottamista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää Pohjois-Suomen rajat ylittävien yhteyksien kehittämistarpeiden huomioimista selonteon osassa 5.5.1.1 koskien sotilaallista liikkuvuutta. Tämä kirjaus antaa lähtökohdan toteuttaa investointiohjelman kautta liikenneverkon kehittämishankkeita Pohjois-Suomessa. Rajat ylittävien yhteyksien kehittämistarpeita on tarkasteltava koko TEN-T-ydinverkon laajuudelta ja huomioitava pullonkaulat koko ydinverkkokäytävällä. Pohjois-Pohjanmaan liitto kantaa huolta siitä, onko Suomella riittävä suunnitelmavalmius ja kansallisen rahoituksen kehys hakea merkittävää rahoitusta TEN-T-verkon toteuttamista edistävästä Verkkojen Eurooppa (CEF III) -instrumentista heti ohjelmakauden alkaessa. Perinteisesti merkittävin CEF-rahoitus on ollut jaossa ohjelmakauden alun hakukierroksella.

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää perusteltuna, että Liikenne 12 -selonteossa korostetaan perusväylänpidon merkitystä julkisen talouden niukentuessa. Selonteossa esitetty perusväylän rahoituksen tason nosto vuosiksi 2029–2037 on erittäin tärkeää, jotta korjausvelka saadaan taitettua. Perusväylänpidon rahoitustason noston merkitys on tunnistettu maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Perusväylänpidon rahoitustason nosto on oleellista paitsi sotilaallisen liikkuvuuden kannalta, myös elinkeinoelämän edellytysten sekä Suomen kilpailukyvyn parantamisen kannalta. Selonteossa esitetty korjausvelan nousun taittaminen vuodesta 2030 al-kaen on tärkeä kirjaus. Pohjois-Pohjanmaan liitto kuitenkin katsoo, että perusväylänpidon riittävä, ostovoima-korjattu rahoitus tulee turvata koko suunnitelmakaudelle, ei vasta 2030-luvulta alkaen.

Kehittämiseen kohdistuva rahoitus on edelleen tasoltaan hyvin vaatimaton. Tämä uhkaa huomattavasti Pohjoisen taloudellisen kasvun potentiaalia. Lisäksi elinkeinoelämän suurinvestointien toteuttamiselle välttämättö-mien paikallisten liikennehankkeiden rahoittamiselle tulee jatkossakin olla joustavia ja nopeita rahoituskeinoja valtion budjetista – tarve tällaisille investoinneille voi nousta nopeastikin. Valtion on reagoitava tällaisiin tarpei-siin ennakoivasti ja investointeja tukien. Rahoituksen osalta Verkkojen Eurooppa -instrumentin hyödyntäminen on keskeisessä osassa etenkin yhdessä sotilaalliseen liikkuvuuteen osoitettujen määrärahatarpeiden kanssa. Verkkojen Eurooppa -rahoitusinstrumenttia voidaan hyödyntää etenkin eurooppalaisen raideleveyden suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä, ja se voidaan kytkeä yhteisissä rahoitushauissa yhteen Pohjois-Ruotsin liikennehankkeiden kanssa yhteisten rahoitushakujen mahdollistamisessa.